

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu in cena jim ostane stara in sicer za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. Po pošti prejemane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 40 kr. Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politiški oddelek.

Pravico hočemo.

Novo leto nam je prineslo vsakovrstnih vestij o kritičnem položaju sedanjega ministerstva, toda te vesti nas niso vznemirile ni najmanj. Temu se ni čuditi, saj se razmere niso čisto nič premenile, odkar je na krmilu sedanja vlada. Ta se sicer naslanja na desnico, vlada pa še vedno po starem sistemu. Radi tega nam je tudi precej vse eno, kako ministerstvo je na krmilu, ker mi ne zahtevamo nikakih koncesij in ne potrebujemo nobenih milostij, mi zahtevamo samo to kar nam gre, pravico. Tej je posvečen ves naš boj, tej služimo z umom in srcem in tej bomo služili do zadnjega diha.

Seveda niso vsi ljudje enakih mislij o tem, kaj je pravično in kaj ni pravično, toda naše sveto prepričanje je, da nepravilne in nemoralne razmere v katerih žive v tej državi razni narodi in razni stanovi in za to se trudimo in se bomo z vsemi močmi trudili, da se te razmere predrugačijo, da se uredi po načelih pravice in morale.

Ali je to pravično, kakor so razdeljene narodne pravice v državi? Nemci in Madjari so gospodarji, drugi narodi pa jim morajo delati tlako. Nemški in madjarski jezik imata vse pravice, drugi pa jih imajo veliko manj ali celo nič. Nemci in Madjari imajo vse polno sredstev za kulturo in gospodarsko izobraženje, Slovani pa na mnogih naših krajih niti ljudskih šol nimamo, tako da moramo zaostajati, da si ne moremo pomagati naprej in se ne moremo iznebiti železja duševne in gospodarske odvisnosti, ampak smo izročeni na milost in nemilost našim nasprotnikom, kateri izsejajo pohlepne kremplje po naši zemlji in nam hočejo vzeti najdražje naše svetinje.

Ali je to pravično, kakor so razdeljene politične pravice? Večina prebivalstva v naši državni polovici je slovenske narodnosti ali v državnem zboru so zastopniki slovanskih narodov v manjšini in pridejo do večine samo, če se jim pridruži kaka nemška stranka. Večina 18 milijonov duš nima toliko zastopnikov, kakor manjšina 8 milijonov, pač pa iste dolžnosti. Slovani plačujemo večino davkov, Slovani dajemo veliko večino vojakov, zastopnikov pa nimamo toliko, kakor nemški narod.

Ali je to pravično, kakor so razdeljene politične pravice mej posamezne stanove? Srd prešine človeka, ako pomisli, da sede v državnem zboru poslanci, katere je volilo pet ali šest veleposestnikov, poleg poslancev, kateri zastopajo pol milijona duš! Kaj naj rečemo o tem, da imajo kacij 50 nemških veleposestnikov 10 poslancev v kranjskem deželnem zboru, vsi drugi prebivalci pa skupaj 26, kaj naj rečemo o tem, da ima slovenska tretjina prebivalstva v štajerskem dež zboru 8 zastopnikov, nemški dve tretjini pa jih imajo 52, kaj naj rečemo, da ima slovenska dvetretjinska večina na Goriškem v dež. zboru samo 10 zastopnikov, italijanska manjšina pa 11?

Ali je mar to pravica, kakor je urejen gospodarski ustroj? Kmet in obrtnik, meščan in delavec morajo nositi ogromna bremena, ne da bi vlada kaj storila zanje, vsled česar se denar vedno bolj kupi v posameznih rokah in obožujejo najširji sloji prebivalstva. Država skrbi samo za razvoj velekapitalizma. Hoteč na ta način paralizovati upliv rastoče omike in razširjenih političnih pravic, dobro vedoč, da je siromaštvo najbolje sredstvo za doseg tega smotra.

To ni pravica — to je vnebovpijoča krivica. Nasproti tej krivici stojimo mi na stališču, da imajo vsi narodi, vsi državljani in vsi stanovi popolnoma jednake pravice tako v narodnem, kakor v političnem in v gospodarskem življenju ter zahtevamo, naj država utesni razvoj velekapitalizma in naj uredi gospodarski ustroj tako, da bode vsaka rodbina imela toliko, aa bode lahko brez skrbi izhajala in da bodo vsi njeni člani zavarovani za vse slučaje.

Narediti hočemo konec stakanju kapitala v posamičnih rokah, in individuvalno gospodarstvo zlasti obrtnika in kmeta ter najproduktivnejših stanov, utrditi in zagotoviti.

Sveto naše prepričanje je, da je to pravično in moralno. Krivičnega ne zahtevamo ničesar. Mi hočemo pravico — to pa popolno in neprikrajšano, a kakor smo se borili za njo v minolih desetletjih, tako tudi v novem letu, a nebo naj blagoslovi naše delo. Bog in narod!

Politični pregled.

§ 14. Na starega leta dan je dunajski uradni list priobčil važne naredbe, katere je bila vlada izdala s pomočjo cesarskih naredb po § 14, ker jih državni zbor ni pravo-

časno rešil. Na ta način je vlada uveljavila pogodbeni provizorij in budgetni provizorij za dobo treh mesecev, kvoto pa je določil cesar in sicer za celo leto 1899. Nemci tolmačijo ustavo tako, da poraba § 14 v tacihi slučajih ni dovoljena in hočejo zaradi teh naredb predlagati naj se ministerstvo obtoži.

Cesarjevo sporočilo dež zborom — ni našlo pri slovanskih poslancih prijaznega odmeva. Avtonomija dežel in ravnopravnost se v tem sporočilu omenjati tako mimogrede, tako površno in obvezno, da se zlasti nezadovoljnosti Čehov ni čuditi. V deželnih zborih, zlasti v češkem, se bo o tem sporočilu še mnogo govorilo. Zdaj so zasedanja pretrgana in zato vlada mir, toda to je mir pred viharjem. Čehi groze vladi naravnost z opozicijo in ta grožnja ni prazna, kajti češki volilci so bili že poprej z oportunizmom njihovih poslancev nezadovoljno, zdaj so pa to še bolj, ko jim je ces. sporočilo povedalo, da na uveljavljanje češkega drž. prava sedaj še misliti ni.

Hrvatska. — David Starčević ki je bil doslej pristaš koalirane opozicije, je izstopil iz nje in se je pridružil takozvani stranki „čistih pravašev“, katero vodi dr. Frank,

Ogerska. — Mej ministerskim predsednikom baronom Banffyjem in načelnikom narodne stranke posl. Horanskim je bil v torek dvoboj na samokrese. Kakor ni bil pri tem dvoboju nihče ranjen, tako tudi ni čisto nič uplival na politične razmere. Vlada se proti ustavno. Parlament ni dovolil ne pobiranja davkov ne izplačevanja, a vlada dela prav tako, kakor da jej je dal parlament dotično dovoljenje, samo eksekucije je ustvila. V parlamentu nadaljujejo stranke, nasprotujoče vladi obstrukcijo, tako da je nemogoče vsako delo, a začela so se tudi pogajanja radi kompromisa, tako da Banffy naposled vendar odstopi.

Češki minister deželan. — Češki listi poročajo, da bo v kratkem imenovan jeden čeških poslancev ministrom za češke zadeve.

Steinwender. — Ustanovitelj in večletni vodja nemške nacijske stranke dr. Steinwender je izstopil iz kluba in bržkone odloži tudi mandat za drž. zbor. Ako odstopi, bo žrtev nemškega radikalizma. Steinwender je odločen nasprotnik Schönererjeve stranke in njene taktike. Vsled dogodb na veljaškem shodu pred Božičem, na katerem je Steinwender rekel, da pojde prej s Slovenci ali s socijalnimi demokrati kakor s Schönererjanci, se je Steinwender odločil, da apeluje na svoje volilce. Priredil je shod v Beljaku, a tam so mu volilci samo z večino osmih glasov izrekli zaupanje. V drugih krajih se volilci še niso izrekli, a občno mnenje je, da Steinwender ne dobi znatne večine na svojo stran in da se bo moral poslanstvu odpovedati.

Nemčija. — Berolinski trgovci so razposlali po Danskem okrožnico, v kateri obsojajo iztiravanje Dancev iz Nemčije, seveda ker se boje trgovinskih posledic. Sploh pa priznavajo čedalje širši sloji, da je politika iztiravanja velika budalost. Govorilo se je tudi, da je vsled tega nastala kriza v pruskem ministerstvu in da odstopi minister Koller, a poročila so se dementovala.

Pomiloščenje v Italiji. — Kralj Umberto je za novo leto izdal naredbo, s katero se ali deloma ali popolnoma pomilosti nad 2700 političnih kaznjencev, nista pa pomiloščena prouzročitelja lanske revolucije v Milanu socijalna demokrata Turati in De Andreis. S to anuncitijo ni prav za prav nobena stranka zadovoljna in bo vsled nje bržčas ministerstvo Pelloux moralo odstopiti.

Obrtnija.

V pospeševanje obrtnosti.

Leta 1892. je trgovinsko ministerstvo sprožilo veliko akcijo v pospeševanje obrtnosti. Ta akcija je sicer jednostranka in ne zagotovi obrtništvu tistega, po čemur najbolj hrepeni, vzlic temu se pa nikakor ne sme podcenjevati, ker jej je namen, povzdigniti notranjo moč obrtnišstva in ga okrepiti za konkurenčni boj, kar ni male važnosti.

Mej tistimi korporacijami, ki so se začete akcije najkrepkeje oprijelo, spada trgovinska zbornica v Libercu na Češkem, glede katere je treba pripomniti, da ima uprav velikanskih denarnih sredstev na razpolaganje. Ta zbornica je od 1893. l. žrtvovala 30.000 gld. za nakup motorjev in strojev ter drugih pripomočkov za malo obrtništvu in priznati se mora, da je s tem veliko dosegla. Izkušnje, katere je zbornica naredila pri tem delu, so jo napotile, da je storila korak nadalje in povodom cesarjeve vladarske petdesetletnice ustanovila „zavod za pospeševanje obrtnosti“, kateri je bil dne 8. decembra slovesno otvorjen,

Krajevne razmere so v Libercu take, da je bil tamkaj ta zavod nujno potreben. V tako velikem okrožju kakor je pod Liberce spadajoči severni del Češke, kjer je obrtnija močno razvita ter mnogoštevilno zastopana in kjer je tudi veliko veleindustrije, je na vsak način za izdatno pospeševanje obrtnosti potreben nekak osrednji zavod, ker le tak zavod daje jamstvo, da se vrši pospeševanje po gotovem načrtu, da se vrši sistematično.

Dasi je naravno, da je c. kr. tehnologični obrtni muzej, kateremu je poverjena tehnična stran pospeševanja male obrtnosti — in samo o tej se tukaj govori — posvečeval prav severnemu delu Češke največjo pozornost, je vendar umevno, da je upliv tehnološkega obrtnega muzeja, čigar sedež je na Dunaju, že vsled zemljepisne oddaljenosti omejen. To pa toliko bolj, ker ni osebne zveze mej obrtniki in vodstvom tehnološkega muzeja. Osebna seveda trajna dotika je pa toliko važnejša, ker mora tak zavod biti rokodelcu pomočnik in svetovalec v vseh zadevah obrtnega življenja, kar je vsled oddaljenosti mej Dunajem in mej kraji na deželi ter vsled okornosti mnogih rokodelcev le jako težko in le polovičarsko doseči.

Zavod, kateri je ustanovila trgovinska zbornica v Libercu ima jako širok delokrog. Zbornica je za zavod priredila in to z znatnimi troški, kacihi tisoč štirijaških metrov obsejajoče štiri nadstropja visoko poslopje, katero je razdeljeno v dva oddelka.

V prvem oddelku se nahaja takoimenovana „dvorana malih obrtnikov“. Tu je prirejena stalna razstava vsakovrstnih motorjev, orodij, strojev, polfabrikatov in surovin. Namen tej razstavi je, seznanjati obrtnike s tehničnim napredkom, njihovih strok ter jim predočiti, kar